

Asia: VN/27681/2025

## **Lausuntopyyntö sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain kehittämistarpeiden arviomuistiosta**

### Lausunnonantajan lausunto

#### **Kommenttinne arviomuistion luvusta 5 (Valvontalain 1 luku Yleiset säännökset)**

Yleisesti STTK toteaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalainsäädännön järjestelmällinen kehittäminen asiakas- ja potilasturvallisuuden, palvelujen laadun sekä henkilöstön oikeuksien ja työolojen vahvistamiseksi ja parantamiseksi on tärkeää. Tärkeää on myös se, että valvonta on vaikuttavaa, ennakoivaa ja valtakunnallisesti yhdenmukaista.

STTK huomauttaa, että asiakas- ja potilasturvallisuuden vahvistamisen tulee olla valvonnan ensisijainen tavoite, ja hallinnollisten vaatimusten täyttämisen sijaan sen on kohdistuttava aidosti toiminnan sisältöön sekä hoidon ja palveluiden toteuttamiseen käytännössä. Olennaista on, että palveluiden laadun ja turvallisuuden varmistamiseksi valvonnassa huomioidaan myös henkilöstön riittävyys ja koulutustaso.

STTK korostaa, että valvontajärjestelmällä on keskeinen merkitys tilanteissa, joissa palveluiden järjestämistavat moninaistuvat. Osa palveluista voidaan tuottaa pienissä yksiköissä, kotiin vietävinä palveluina sekä yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyönä.

#### Henkilöstöä vuokraavat yritykset

STTK kannattaa tehtyä ehdotusta siitä, että asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi harkittaisiin lain 28 §:n ulottamista myös henkilöstöä vuokraaviin yrityksiin. STTK:n kuitenkin katsoo, että ainoastaan lain 28 § ulottaminen henkilöstöä vuokraaviin yrityksiin ei riitä. STTK katsoo, että sote-henkilöä vuokraavien yritysten toiminataa tulisi valvoa kokonaisuudessaan, ja niiden toiminnan tulisi olla luvanvaraista.

STTK huomauttaa, että myös sote-alan kansainvälistä rekrytointitoimintaa tekeviä yrityksiä tulisi säädellä ja niidenkin toiminnan tulisi olla luvanvaraista.

### Omaishoito ja toimeksiantosopimussuhteinen perhehoito

STTK kannattaa valvontalain tavoitteita palvelujen laadun ja asiakas- ja potilasturvallisuuden vahvistamisesta sekä sääntelyn yhtenäistämistä. STTK katsoo sääntelyn yhtenäistämisen lisäävän valvonnan läpinäkyvyyttä ja tukeva palvelujen toteutumisen yhdenvertaisuutta.

Sääntelyn jatkokehittämisessä on tärkeää varmistaa, että lain käsitteistössä ja soveltamisalassa tunnistetaan myös sellaiset palvelukokonaisuudet, joita toteutetaan asiakkaiden kotona tai muussa yksityiselämään kuuluvassa kehitysympäristössä, kuten perhehoidossa, avomuotoisessa perhekuntoutuksessa, perhetyössä, tukiperhe- ja tukihenkilötoiminnassa sekä lomakotipalvelussa.

STTK korostaa, että edellä mainituissa palveluissa valvonnassa korostuu henkilöstön osaaminen, palvelun sisällöllinen laatu sekä asiakkaiden oikeuksien toteutuminen. Palvelujen laadun, turvallisuuden sekä toimijoiden tuen ja ohjauksen varmistaminen on välttämätöntä, jotta valvontaa koskeva sääntely tuo palvelujärjestelmään kattavammin suojaa.

STTK pitää tärkeänä, että lain jatkokehittämisessä varmistetaan, että valvontalain sääntely mahdollistaa kansainvälisen avun vastaanottamisen kiireellisesti tarpeen mukaan hallituksen esityksessä HE 174/2025 vp tarkoitetulla tavalla. STTK kuitenkin huomauttaa, että kun kansainvälistä apua vastaanotetaan, on varmistettava, että asiakas- ja potilasturvallisuus voidaan turvata myös kansainväliseen apuun osallistuvien terveydenhuollon ammattilaisten toiminnassa poikkeusoloihin sekä normaaliolojen häiriötilanteisiin sopivalla tavalla.

### Palveluyksikkö ja palvelupiste

STTK katsoo, että valvontalain uudistamisen yhteydessä on tarkasteltava palveluyksiköiden ja palvelupisteiden välistä eroa sekä näiden käsitteiden selkeyttä ja merkitystä sääntelyn kokonaisuudessa. Palvelupistetasolla on syytä tarkastella kerättävien tietojen tarkoituksenmukaisuutta päällekkäisyyksien välttämiseksi. STTK pitää tärkeänä, että rekisteröinnin yhteydessä tulee olla selkeää, millä tasolla palveluntuottaja veloitetaan ilmoittamaan palvelupisteen tai -yksikön henkilömäärät palveluittain tai koulutuksittain.

Yleisesti STTK toteaa, että asiakas- ja potilasturvallisuus varmistuen rekisteröintimenettelyssä on pyrittävä selkeyteen ilman, että se edellyttää huomattavaa hallinnollista työtä.

### Ammattihenkilölainsäädännön uudistus

STTK korostaa, että tällä hetkellä valmistelussa olevat nimikesuojauksien, rekisteröinnin ja ammattihenkilövalvonnan poistumiseen johtavat muutokset johtaisivat toteutuessaan työnantajien ja viranomaisten heikentyneisiin mahdollisuuksiin puuttua epäasianmukaiseen toimintaan sekä varmistaa osaamista. Valvovan viranomaisen mahdollisuus ohjaukseen sekä ammattioikeuksien rajoittamiseen tai poistamiseen on tärkeä turvallisuus mekanismi, jonka rekisteröinnin päättäminen poistaisi.

## **Kommenttine arviomuistion luvusta 6 (Valvontalain 2 luku Palveluntuottajaa ja toimintaa koskevat edellytykset)**

Oikeus tuottaa sosiaali- ja terveystalvveluja

STTK pitää kannatettavana Valviran näkemystä siitä, että valvontalain uudistuksessa olisi syytä tunnistaa säädösten uudentyypiset palveluiden tuottamismuodot ja niiden mahdollistamat erilaiset henkilöstörakenteet. Säädosvalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota mm. soveltamisalan ulkopuolelle rajautuvan henkilöstövuokrauksen arviointiin sekä valvontalain suhdetta henkilöstön edelleen vuokraukseen.

Yleisesti STTK toteaa, että asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta on tärkeää, että palveluntuottajat pystyvät osoittamaan toiminnan vastuullisuuden ja lainmukaisuuden. Sekä henkilöstön että asiakas- ja potilasturvallisuuden näkökulmasta keskeistä on, että palveluntuottaja huolehtii koulutetun ja osaavan henkilöstön riittävydestä. Palveluiden laatu ja palvelupolkujen jatkuvuus voi vaarantua liiallisella vuokratyövoiman käytöllä.

Valvontalain väliaikainen muutos

STTK katsoo, että valvontalain väliaikaisten muutosten jatkaminen yksinyrittäjien osalta nykyisillä ehdoilla on kannatettavaa. Kuitenkin, jos väliaikainen muutos asetettaisiin pysyväksi, väliaikaisen muutoksen aikana ilmenneitä ongelmakohtia on syytä korjata.

Henkilöstö

STTK katsoo, että 9 § 1 momentin sanamuoto vaatii täsmennystä, kuten Valvirakin esittää.

Palvelun laadulliset edellytykset ja vastuu palvelujen laadusta

STTK huomauttaa, että valvontalain 10 §:ssä määriteltyjen edellytysten lisäksi on huolehdittava siitä, että vastuuhenkilöillä on käytettävissään riittävästi resursseja veloitteiden täyttämiseksi.

Sääntelytarpeita täsmennettäessä on syytä muistaa, että myös hoitotyön johtajan asema tulisi huomioida lainsäädännössä. STTK pitää tärkeänä, että hoitotyön johtamisen asema kirjataan hyvinvointialueiden järjestämislakiin sekä terveydenhuoltolakiin sosiaalihuollon ja lääketieteen johtamisen rinnalle.

### **Kommenttine arviomuistion luvusta 7 (Valvontalain 3 luku Palveluntuottajien ja palveluyksiköiden rekisteröinti)**

STTK pitää ehdotusta Soteri-rekisterin hakemusten toimittamisesta sähköisesti kannatettavana.

Valvontalain 16 §:n osalta STTK toteaa, että valvonnan näkökulmasta asiakaspaikkamäärät ja niihin suhteutetut henkilöstömitoitukset ovat keskeisiä tietoja. Valvontaan voi muodostua haasteita tilanteissa, joissa rekisteröintitilanteessa ei tarvitsisi ilmoittaa henkilöstön määrää. Palveluntuottajalla tulee olla selkeä ja realistinen käsitys toiminnan edellyttämästä henkilömäärästä. Tämä on myös henkilöstön jaksamisen kannalta tärkeää.

#### **Julkinen tietopalvelu**

STTK tunnistaa hyödyn siinä, että palveluntarjoajien tulisi ilmoittaa muutoksista ajantasaisesti yhteen rekisteriin, jonka tiedot olisivat palvelunjärjestäjien käytettävissä.

STTK kannattaa tietojen julkisuuden rajaamista esityksen mukaisesti. Julkiseen rekisteriin liittyviä riskejä tulee arvioida tarkkaan esimerkiksi tietoturvan näkökulmasta yksityisyritysten ja pienten yritysten osalta.

STTK katsoo, että lain jatkokehittämisessä on syytä arvioida mahdollisuutta säätää asetuksella tarkempia määräyksiä julkisessa tietopalvelussa julkaistavista tiedoista. On myös arvioitava, sisältyykö julkiseen rekisteriin riskejä kansalliselle turvallisuudelle, jos rekisteri pitäisi sisällään tiedot kaikista sosiaali- ja terveyspalveluverkon kriittisistä toimijoista.

### **Kommenttine arviomuistion luvusta 8 (Valvontalain 4 luku Omavalvonta)**

#### **Omavalvonta**

STTK pitää kannatettavana asetuksen antamista omavalvontaohjelman yleisestä sisällöstä, laatisesta ja seurannasta, ja katsoo, että sillä voidaan vähentää omavalvonnan toteutumisessa havaittuja alueellisia eroja. STTK huomauttaa, että omavalvonta vaatii vastinparikseen myös viranomaisvalvontaa, jonka toteuttamiseen tulee kohdentaa riittävästi resursseja.

Lisäksi STTK pitää kannatettavana ehdotusta rikostaustan selvittämisestä ikääntyvien ja vammaisten kanssa työskenteleviltä, ja katsoo sen vahvistavan asiakas- ja potilasturvallisuutta sekä kohtelevan työntekijöitä yhdenvertaisesti.

#### Epäkohtien ilmoitusvelvollisuudesta

STTK toteaa, että ilmoitusvelvollisuus näyttäytyy työntekijöiden näkökulmasta haasteellisena eikä se toimi riittävällä tavalla. Vaikka työnantajalla on velvollisuus tiedottaa ilmoitusvelvollisuudesta, kaikki työntekijät eivät ole siitä tietoisia. Ilmoituksen tekemiseen liittyy usein myös pelkoa kielteisistä vastatoimista, joita työntekijät ovat kohdanneet vastatoimien kiellosta huolimatta. STTK katsoo, että henkilöstön tulisi voida tehdä epäkohtailmoitus nimettömästi.

STTK pitää tärkeänä, että sote-alojen ammattihenkilöstön ilmoittajansuojaa vahvistettaisiin. On ongelmallista, että sote-alat jäivät ilman yhtä vahvaa ilmoittajan suojaa kuin monilla muilla aloilla, kun sote-alat rajattiin lähes kokonaan ilmoittajansuojalain soveltamisalan ulkopuolelle. STTK katsookin, että ilmoittajansuojalakea tulisi laajentaa koskemaan koko sote-sektoria. Olennaista on, että henkilöstön asema turvataan sekä potilasturvallisuuden ongelmien että muiden väärinkäytösten ilmoittamisen osalta.

#### **Kommenttine arviomuistion luvusta 9 (Valvontalain 5 luku Viranomaisvalvonta)**

STTK pitää välttämättömänä, että Lupa- ja valvontaviraston perustamisen myötä varmistetaan valvonnan käytäntöjen, tulkintojen ja ohjauksen valtakunnallinen yhdenmukaisuus. Viranomaisvalvontaan on ohjattava riittävästi resursseja. Lisäksi STTK korostaa, että omavalvonta ei yksin riitä, eikä sillä tule korvata kattavaa viranomaisvalvontaa.

#### **Kommenttine arviomuistion luvusta 10 (Valvontalain 7 luku Erinäiset säännökset)**

STTK pitää tärkeänä, että tietojen vaihtaminen viranomaisten välillä on helppoa tietosuojasääntelyn mahdollistamissa puitteissa. Valvontaan liittyvien rekistereiden rajapintoja on tästä näkökulmasta syytä kehittää.

STTK pitää tärkeänä ehdotusta lainsäädännön täsmentämisestä niin, että henkilöstöä välittävillä yrityksille säädetään ilmoitusvelvollisuus toiminnasta, joka vaarantaa asiakas- ja potilasturvallisuuden. Lisäksi STTK pitää tärkeänä ehdotusta valvovalle viranomaiselle säädettävästä tiedonsaantioikeudesta näiltä yrityksiltä.

#### **Kommenttine arviomuistion luvusta 11 (Valvontalain 8 luku Voimaantulo)**

STTK pitää siirtymäajan jatkamista perusteltuna, ja toteaa, että vaikka rekisteröinti ei hoitotyön näkökulmasta kohdistu suoraan potilastyöhön, on sillä kuitenkin vaikutuksia johtamiseen, työolosuhteisiin ja ajankäyttöön.

## **Kommenttinne arviomuistion luvusta 12 (Erinäiset kysymykset)**

Yleisesti STTK toteaa, että asiakas- ja potilasturvallisuuden kehittämien on pitkäjänteistä työtä ja edellyttää selkeää vastuutahon osoittamista.

STTK pitää Asiakas- ja potilasturvakeskuksen asemaa, tehtäviä ja rahoitusta keskeisinä tekijöinä asiakas- ja potilasturvallisuuden kehittämiseksi ja pitää niistä säättämistä valvontalaissa kannatettavana. Keskukseen toiminnalle on todettu pysyvä valtakunnallinen tarve, joten toiminnan rahoitus täytyy turvata myös vuodesta 2027 eteenpäin.

## **Muut kommenttinne arviomuistiosta**

Ei kommentteja.

Nummelin Ida  
STTK ry.